

Riigikohus
Lossi 17 Tartu

Meie: 03.06.2024 nr 12-2/23-0103/104-21

Määruskaebus on edastatud digitaalselt aadressil: kantselei@riigikohus.ee

Määruskaebus Tallinna Ringkonnakohtu 22.05.2024 kohtumäärusele haldusasjas nr 3-24-146

Määruskaebuse esitaja Maksejõuetuse teenistus. Esindaja Signe Viimsalu (e-post: signe.viimsalu@konkurentsiamet.ee)

Vastustaja – haldusjärelevalve teostamata jätnud haldusorgan Eesti Advokatuur. Rävola pst 3, Tallinn (e-post: advokatuur@advokatuur.ee)

Kolmas isik – haldusjärelevalve subjekt Terje Eipre (isikukood 46806182757) (e-post: terje@eipre.ee)

Määruskaebuse esitaja vaidlustab Tallinna Ringkonnakohtu 22.05.2024 kohtumääruse ulatuses, millega jäeti määruskaebuse esitaja määruskaebus rahuldamata ja Tallinna Halduskohtu 15.02.2024 määrus haldusasjas nr 3-24-146 muutmata ning taotleb asjas uue lahendi tegemist.

Määruskaebuse esitaja taotlused Riigikohtule on järgnevad:

1) Tühistada Tallinna Ringkonnakohtu 22.05.2024 kohtumääruse resolutsiooni punkt 2, millega jäeti määruskaebuse esitaja määruskaebus Tallinna Halduskohtu 15.02.2024 määruse peale haldusasjas nr 3-24-146 rahuldamata ja Tallinna Halduskohtu 15.02.2024 määrus haldusasjas nr 3-24-146 muutmata;

2) Võtta Maksejõuetuse teenistuse (*kui maksejõuetusvaldkonna ombudmani ja kõigi võlausaldajate subjektiivsete õiguste esindaja*) esitatud kaebus (ja kaebuse täiendus) menetlusse ja saata asi sisuliseks lahendamiseks tagasi alamastme kohtule, kellel:

2.1.) tuvastada oluline õiguslik fakt st **kas PankrS § 58 lg 5** hetkel kehtiv säte, mis on järgmises sõnastuses:

„ (5) Haldurina tegutsemise õiguse peatamise ja lõpetamise ning isiku kojast väljaarvamise kord kehtestatakse koja põhikirjas.
[RT I 2009, 68, 463 - jõust. 01.01.2010] „

on alates Maksejõuetuse teenistuse loomisest ja täiendavalt jõustunud haldusjärelevalve

organite paljususest tingitud muudatustest maksejõuetusvaldkonnas tegutsevate avalike ülesannete täitjate suhtes **EV Põhiseadusega ja HMS § 3 lg 1 (õiguste kaitse)**¹ kooskõlas ja vastavuses;

ja

2.2) tulenevalt punkti 2.1) tuvastamisest kohustada Eesti Advokatuuri kui haldusorganit tegema kättesaadavaks mistahes kodanikele, riigiasutustele, võlausaldajatele (sh väljaspoolt Eestit piiriüleste maksejõuetusmenetluste korral) ja võlgnikele (st avalikkusele) maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjate üle kehtiva haldusjärelevalve teostamise korra või selle puudumisel välja töötama ja kehtestama juhindudes VVS § 75¹, HMS 54, PankrS § 70-71, AdvS § 46 ja SanS § 19² ja §19³ kooskõlas oleva **maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjate üle haldusjärelevalve teostamise aluspõhimõtted ja korra (õiguspärase haldusakti)**, et mistahes kodanikel, riigiasutustel, võlausaldajatel (sh väljaspoolt Eestit piiriüleste maksejõuetusmenetluste korral) ja võlgnikel oleks PS §-st 15 ja HMS § 3 lg 1 tulenevalt subjektiivne õigus ja võimalus esitada kaebusi ja märgukirju vandeadvokaatidest usaldusisikute, saneerimisnõustajate, pankrotihaldurite ja sundlikvideerijate rikkumiste kohta avalike ülesannete täitmisel haldusjärelevalve läbiviimiseks;

ja

2.3) tuvastada Eesti Advokatuuri aukohtu **02.11.2023 (digiallkirjastatud 20.12.2023) otsuse** kui maksejõuetusvaldkonnas vandeadvokaatidest avalike ülesannete täitjate üle seadusest tulenevat järelevalvepädevust mitte omanud/omava haldusorgani antud haldusakti tühisus (alus: HMS § 63 lg 2 punkt 3 – seda haldusakti ei ole andnud pädev haldusorgan) **Terje Eipre asjas**;

ja

2.4.) kohustada Eesti Advokatuuri juhatust kui maksejõuetusvaldkonnas vandeadvokaatidest avalike ülesannete täitjate üle seadusest tulenevalt pädevat haldusorganit (alus: AdvS § 46 lg 3) tegema (haldus)järelevalvet **Terje Eipre üle** Maksejõuetuse teenistuse 31.08.2023 edastatud teates toodud rikkumiste suhtes.

või punkti 2) alternatiivina lähtudes menetlusökonoomika printsiibist palume Riigikohtul:

3) Võtta Maksejõuetuse teenistuse (kui maksejõuetusvaldkonna ombusdmani ja kõigi võlausaldajate subjektiivsete õiguste esindaja) esitatud kaebus (ja kaebuse täiendus) menetlusse ning teha haldusasjas nr 3-24-146 **Riigikohtul ise uus lahend**, millega:

3.1.) tuvastada oluline õiguslik fakt st **kas Riigikohtu arvates on PankrS § 58 lg 5** hetkel kehtiv säte, mis on järgmises sõnastuses:

„ (5) Haldurina tegutsemise õiguse peatamise ja lõpetamise ning isiku kojast väljaarvamise kord kehtestatakse koja põhikirjas.
[RT I 2009, 68, 463 - jõust. 01.01.2010] „

on alates Maksejõuetuse teenistuse loomisest ja täiendavalt jõustunud haldusjärelevalve

---

¹ HMS § 3 lg 1 Haldusmenetluses võib piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel.

organite paljususest tingitud muudatustest maksejõuetusvaldkonnas tegutsevate avalike ülesannete täitjate suhtes **EV Põhiseadusega ja HMS § 3 lg 1 (õiguste kaitse)² kooskõlas ja vastavuses;**

ja

3.2) tulenevalt punkti 3.1) tuvastamisest kohustada Eesti Advokatuuri kui haldusorganit tegema kättesaadavaks mistahes kodanikele, riigiasutustele, võlausaldajatele (sh väljaspoolt Eestit piiriüleste maksejõuetusmenetluste korral) ja võlgnikele (st avalikkusele) maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjate üle kehtiva haldusjärelevalve teostamise korra või selle puudumisel välja töötama ja kehtestama juhindudes VVS § 75¹, HMS 54, PankrS § 70-71, AdvS § 46 ja SanS § 19² ja §19³ kooskõlas oleva **maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjate üle haldusjärelevalve teostamise aluspõhimõtted ja korra (õiguspärase haldusakti), et mistahes kodanikel, riigiasutustel, võlausaldajatel (sh väljaspoolt Eestit piiriüleste maksejõuetusmenetluste korral) ja võlgnikel oleks PS §-st 15 ja HMS § 3 lg 1 tulenevalt subjektiivne õigus ja võimalus esitada kaebusi ja märgukirju vandeadvokaatidest usaldusisikute, saneerimisnõustajate, pankrotihaldurite ja sundlikvideerijate rikkumiste kohta avalike ülesannete täitmisel haldusjärelevalve läbiviimiseks;**

ja

3.3) **tuvastada Eesti Advokatuuri aukohtu 02.11.2023 (digiallkirjastatud 20.12.2023) otsuse** kui maksejõuetusvaldkonnas vandeadvokaatidest avalike ülesannete täitjate üle seadusest tulenevat järelevalvepädevust mitte omanud/omava haldusorgani antud haldusakti tühisus (alus: HMS § 63 lg 2 punkt 3 – seda haldusakti ei ole andnud pädev haldusorgan) **Terje Eipre asjas;**

ja

3.4.) **kohustada Eesti Advokatuuri juhatust** kui maksejõuetusvaldkonnas vandeadvokaatidest avalike ülesannete täitjate üle seadusest tulenevalt pädevat haldusorganit (alus: AdvS § 46 lg 3) tegema (haldus)järelevalvet Terje Eipre üle Maksejõuetuse teenistuse 31.08.2023 edastatud teates toodud rikkumiste suhtes.

Määruskaebuse esitaja leiab, et Tallinna Ringkonnakohus on 22.05.2024 kohtumääruse tegemisel kohaldanud valesti materiaaloiguse norme st VVS § 75¹ (Haldusjärelevalve), AdvS § 4 lg 5 (Advokatuuri tegevuse õiguspärasuse tagamine), AdvS § 46 lg 3 (Järelevalve advokaadi tegevuse üle), PankrS §§ 70-71 (Haldusjärelevalve pankrotihalduri üle), SanS §§ 19²-19³ (Haldusjärelevalve saneerimisnõustaja üle) ning rikkunud määruse tegemisel oluliselt menetlusõiguse normi st HKMS §-i 121 ning see tõi kaasa ebaõige kohtulahendi.

Määruskaebuse esitajale tehti Tallinna Ringkonnakohtu 22.05.2024.a tehtud kohtumäärus teatavaks samal päeval st 22.05.2024.a. Seega on käesolev määruskaebus esitatud Riigikohtule tähtaegselt.

Käesoleva määruskaebuse esitamine on riigilõivuvaba (HKMS § 104 lg 10).

Kaebuse esitaja on valmis asja arutama suulisel istungil, kui kohus seda vajalikuks peab.

---

² HMS § 3 lg 1 Haldusmenetluses võib piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel.

I osa - sissejuhatav taust ja eelnev menetluse käik

1. Nõuetekohaselt läbiviidud maksejõuetusmenetlused, teisisõnu maksejõuetuse kui nähtusega ühiskonnas tegelevad avalikud teenused, on avalik hüve, mida tuleb riigil avalikes huvides tagada.
2. Maksejõuetuse teket tuleb ohjata, juba tekkinud maksejõuetuse tekke põhjusi uurida ning vastavalt reageerida ühiskonnas toimuvatele muutustele tagamaks võlausaldajate, võlgnike ja muude puudutatud isikute tasakaalustatud huvid.³
3. Laiemas plaanis seisneb mistahes seadusandja poolt loodud maksejõuetusmenetluse liigi (st võlanõustamise⁴, saneerimismenetluse⁵, võlgade ümberkujundamise menetluse⁶, kohustustest vabastamise menetluse⁷, pankrotimenetluse⁸, pankrotimenetluse avaliku uurimisena või eriauditina läbiviimine⁹) avalik huvi nii üldise finants- ja ärimoraali parandamises, ausate majandussuhete loomisele innustamises, maksejõuetuse põhjuste väljaselgitamises kui ka ühiskonna (sh ettevõtluskeskkonna) kaitsmises maksejõuetute füüsiliste ja juriidiliste isikute eest ning et kõik maksejõuetused lahendatakse kiirel ja korrektsel viisil.¹⁰
4. Punktis 3 nimetatud erinevaid maksejõuetusmenetlusi viivad Eestis kuni 30.06.2024 läbi üksnes füüsilistest isikutest avaliku võimu kandjad ja avalike ülesannete täitjad (HMS § 8 lg 1 mõistes haldusorganid) haldusmenetlustena kohtuvälises menetluses erinevates seadustes ettenähtud haldustoiminguid tehes ja maksejõuetusmenetlustena kohtulikus menetluses, millele kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus toodut kui eriseadustest ei tulene teisiti.¹¹
5. Järelevalve efektiivsuse tõstmiseks maksejõuetusvaldkonnas on oluline tagada koostöö erinevate järelevalvajate vahel. Maksejõuetusinstituudi (ehk *Maksejõuetuse teenistuse*) lisandumine järelevalvajate hulka tingis senise järelevalvesüsteemi ümberaatamise.¹² Muuhulgas ei saa kohtud automaatselt tugineda varasemale kohtupraktikale. Maksejõuetusmenetluste läbiviijate (st *võlanõustajate, saneerimisnõustajate, usaldusisikute, pankrotihaldurite, sundlikvideerijate*) kui avalike ülesannete täitjate ehk haldusorganite pädevuse ehk teisisõnu tegutsemisõiguse saamise, peatamise ja lõpetamise suhtes kehtib haldusõigus.
6. Kehtiva õiguse kohaselt valitseb Eestis maksejõuetusmenetlusi läbi viivate avaliku võimu kandjate (*usaldusisikute, pankrotihaldurite, saneerimisnõustajate, sundlikvideerijate, võlanõustajate kui haldusjärelevalve subjektide ja haldusorganite*) suhtes haldusjärelevalve

---

³ S. Viimsalu. The Over-Indebtedness Regulatory System in the Light of the Changing Economic Landscape. *Juridica International*, XVII/2010, pp 217-226.

⁴ Vt sotsiaalhoolekande seaduse §§-d 44 ja 45, <https://www.riigiteataja.ee/akt/114122023003>

⁵ Vt saneerimisseaduse § 1, <https://www.riigiteataja.ee/akt/101032023053>

⁶ Vt füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse § 1, <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023029>

⁷ Ibid.

⁸ Vt pankrotiseaduse § 2 ja 3, <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023061>

⁹ Vt pankrotiseaduse § 192¹ ja § 192⁸ lg 3, <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023061>

¹⁰ P. Kriibi. Justiitsministeerium. Maksejõuetusinstituudi (nõ pankrotiombudsmani) loomise vajadus, Tallinn, 2016, lk 20 jj.

¹¹ Nagu näiteks PankrS §-s 192⁸ sätestatud avaliku uurimisena läbiviidav pankrotimenetlus on VVS § 75 mõistes **riiklik järelevalvemenetlus**, millele kohalduvad ka KorS teatud ulatuses. **Selles menetluses esindab teenistus kõigi võlausaldajate subjektiivseid huve.**

¹² P. Kriibi. Justiitsministeerium. Maksejõuetusinstituudi (nõ pankrotiombudsmani) loomise vajadus, Tallinn 2016, lk 45 jj.

teostajate (st halduse internse kontrolli teostajate) paljusus. Haldusjärelevalvet on õigustatud seadusest tulenevatel juhtudel teostama järgmised haldusorganid: Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja kutsekogu juhatus¹³, Eesti Advokatuuri juhatus¹⁴ ja alates Maksejõuetuse teenistuse loomisest ka teenistus¹⁵ kui Eesti esimene nn pankrotiombudsman, kes esindab (ja asendab) varatutes pankrotimenetlustes kõigi kahju kannatanud võlausaldajate subjektiivseid huve¹⁶.

7. Maksejõuetusõiguse valdkonnades pankrotiseaduse § 54 sätestatud avalike ülesannete täitmine¹⁷ toimub seaduse alusel avalik-õigusliku iseloomuga dualistliku iseloomuga olulise avaliku huviga kollegiaalsetes suhetes, kus tuleb mis tahes kvalifikatsiooniga (*st kas raamatupidamiskspert, vandeadvokaat, audiitor vms*), avaliku ülesande täitjal mis tahes maksejõuetusmenetlustes tagada kõigi menetlusosaliste (nii võlgnike, võlausaldajate kui ka ühiskonna) tasakaalustatud huvid ja ausa ärikeskkonna jätkusuutlik toimimine ühiskonnas. Kõik maksejõuetusmenetlused Eestis on avaliku huviga menetlused. Menetlusi tuleb läbi viia kõigi menetlusosaliste huvides läbipaistvalt kõiki osalisi võrdselt koheldes ja head halduse tava rakendades.
8. Seda, et pankrotihaldur, sh ajutine haldur, saneerimisnõustaja ja usaldusisik on avalike ülesannete täitjad (haldusorganid), kinnitab muuhulgas asjaolu, et Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2015/848, 20. maist 2015 maksejõuetusmenetluse kohta¹⁸ lisas B on liikmesriigid nimetanud isikud või organid, kes EL liikmesriikides on riigi poolt määratud avalikke ülesandeid ehk maksejõuetusmenetlusi riigi nimel läbi viima.¹⁹ Eesti Vabariik on nendeks avalike ülesannete täitjateks määranud lähtuvalt pankrotiseaduse §-st 54 ametiisikud nimetusega „ajutine haldur, pankrotihaldur ja usaldusisik“. Sama määruse artikli 2 punkt 5 määratleb, et need on kas isikud või organid (HMS § 8 lg 1 haldusorganid), kellel on muuhulgas järgmised avalikud ülesanded: a) kontrollida ja vastu võtta maksejõuetusmenetluses esitatud nõudeid; b) esindada võlausaldajate ühiseid huve; c) täielikult või osaliselt valitseda võlgniku vara, mille suhtes võlgnik on kaotanud käsutusõiguse; d) likvideerida (müüa) võlgniku vara või e) kontrollida võlgniku asjaajamist (raamatupidamist). Need on nende haldusorganite igapäevased haldustoimingud. Määruse artiklis 21 on toodud näiteks nende pädevus tegutseda piiriülestes maksejõuetusmenetlustes, määruse artiklis 24 on sätestatud, et maksejõuetushalduri (*Eesti mõistes pankrotihalduri, usaldusisiku*) nimi, kontaktandmed ja maksejõuetusmenetlus, kuhu ta on määratud, on avalikult registris jne.

---

¹³ VVS § 75¹, PankrS § 70.

¹⁴ VVS § 75¹, AdvS § 46 lg 3. Üllatavalt kombel on Eesti Advokatuuri juhatus Maksejõuetuse teenistusele teatanud, et Eesti Advokatuuri organid ei ole haldusorganid ning advokatuuri juhatus ega aukohus ei teosta vandeadvokaatidest pankrotihaldurite üle haldusjärelevalvet. See omakorda tekitab küsimuse, kas Eestis vandeadvokaadist pankrotihaldurite, usaldusisikute, saneerimisnõustajate ja sundlikvideerijate üle järelevalve puudub. Eesti Advokatuuri 14.09.2023 kirjas nr 1-2/620-1 toodud vastused on muuhulgas kättesaadavad määruskaebuse esitaja kodulehel vt: <https://maksejouetus.konkurentsiamet.ee/maksejouetuse-teenistus/tegevused-ja-tulemused> (vasakul pool) pealkirja MJT 2023 tegevusaruande lisa nr 3 – HJV.

¹⁵ VVS § 75¹, PankrS § 192¹ lg 2 ja § 70.

¹⁶ PankrS § 192¹ lg 2 kohaselt läheb võlausaldajate üldkoosoleku ja pankrotitoimkonna pädevus üle Maksejõuetuse teenistusele. Haldur täidab kohustused võlausaldajate üldkoosoleku ja pankrotitoimkonna ees Maksejõuetuse teenistusele. Teenistus teostab võlausaldajate üldkoosoleku või pankrotitoimkonna pädevust kirjalikus vormis.

¹⁷ PankrS § 54. (Pankrotihalduri kutsetegevus). Pankrotihalduri kutse(ameti)tegevuseks on pankrotimenetluste läbiviimine, tegutsemine juriidilise isiku sundlõpetamise korral kohtu poolt määratud likvideerijana ja saneerimisnõustajana ning õigusaktidega pandud teiste ülesannete täitmine. Pankrotihaldur on avaliku võimu kandja ja avalike ülesannete täitja.

¹⁸ ELT L 141 05.06.2015, lk 19.

¹⁹ Vt lisa B nimetud määrusest: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02015R0848-20220109#tocId133>

9. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi (EL) 2019/1023, 20. juunist 2019, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (*saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv*) artikli 2 punktis 12 on toodud saneerimisnõustaja mõiste. Selleks on isik või organ (HMS § 8 haldusorgan), kelle kohus või haldusorgan määrab täitma eelkõige üht või mitut järgmistest avalikest ülesannetest: a) võlgniku või võlausaldajate toetamine saneerimiskava koostamisel või selle üle läbirääkimiste pidamisel; b) saneerimiskava üle peetavate läbirääkimiste ajal võlgniku tegevuse järelevalve ning selle kohta kohtule või haldusasutusele aruandmine ; c) läbirääkimiste ajal võlgniku varade ja äriasjade üle osalise kontrolli võtmine. Need on nende haldusorganite igapäevased haldustoimingud. Alates 01.07.2024 saavad Eestis olla näiteks saneerimisnõustajateks ka näiteks juriidilised isikud, mitte ainult füüsilised isikud. Seega haldusorganite ehk menetlejate ring maksejõuetusvaldkonnas laieneb.
10. **Neid maksejõuetusvaldkonnas eelpool punktis 3 nimetatud seadustega, sh EL õigusega pandud avalike ülesannete täitmisi ei saa ega ei tohi mitte mingil juhul samastada vandeadvokaadina tegutsemisena klienti esindades või kliendile õigusteenuse osutamine eraõiguslikus suhtes. Eraõiguslikus suhtes st õigusteenuse osutamisel tekkinud vaidlused lahendab Eesti Advokatuuri aukohus (AdvS § 16 ja 18), aga võlausaldajate ja võlgnike huvides avalikkusele avalike ülesannete täitmisel tekkinud avaliku võimu kandja käitumisest tingitud rikkumismenetlused lahendab (vist? kui lahendab?) Eesti Advokatuuri juhatus (VVS § 75¹ ja AdvS § 46 ja eriti lõige 3).**
11. Tegemist on kahe õiguslikult täiesti erineva iseloomuga ülesannete täitmisega, millel on täiesti erinevad kasusaajad. Õigusteenust osutatakse ühe kliendi nimel ja tema volituse alusel eraõiguslikus suhtes. PankrS § 54 ja muudes eespool nimetatud maksejõuetusvaldkonna seadustes toodud avalikud ülesanded tulenevad seadustest, neid ülesandeid täidetakse seaduse ning EL määruse ja direktiivi alusel kõigi menetlusosaliste, töötajate, ühiskonna ja riigi huvides ning maksejõuetusõiguse valdkonnas saadakse avaliku ülesande täitjaks kas läbi vastava eksami sooritamise või vastava kvalifikatsiooni omamise kuuludes samaaegselt Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja liikmeks.²⁰
12. Tulenevalt asjaoludest, et a) Terje Eipre ei esitanud Maksejõuetuse teenistusele ehk järelevalveorganile tema seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks teavet ja dokumente avalikus uurimises oleva võlgniku Stemwood OÜ (varatu, pankrotis) eelnevalt toimunud saneerimismenetluse kohta, kus Terje Eipre oli nii saneerimisnõustaja kui ka varasemalt õigusnõustaja ning b) Terje Eipre oli Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja juht ja kutsekoja juhatuses kui haldusjärelevalve organi esimees ning c) vandeadvokaadist pankrotihaldurite ja saneerimisnõustajate üle teostab seaduse kohaselt järelevalvet (kontrolli) Eesti Advokatuur kui haldusorgan oma siseorganite²¹ kaudu, tegi Maksejõuetuse teenistus 31. augustil 2023.a oma tol ajal parima arusaama kohaselt **taotluse** Eesti Advokatuuri aukohtule aukohtumenetluse algatamiseks Terje Eipre suhtes. Maksejõuetuse teenistus tõi enda koostatud rikkumise teates välja ligi 20 (kaksikümmend) Terje Eipre kui

---

²⁰ Erinevalt teistest riikidest kehtib Eestis paraku hetkel regulatsioon, mille kohaselt sooritades vandeadvokaadi eksami ehk saades loa eraõiguslikus suhtes klientidele õigusteenust osutada, võib see sama vandeadvokaat astudes Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja liikmeks automaatselt ilma ühegi täiendava teadmiste, oskuste, kogemuste, kõlbeliste omaduste kontrollita koheselt olla ka avaliku võimu kandja (avalike ülesannete täitja) kõigis maksejõuetusmenetlustes, mille menetlemiseks ta on kohtule kirjaliku nõusoleku andnud ja millesse kohus on teda määranud tegutsema.

²¹ Eesti Advokatuuri kui haldusorgani sisemisest pädevuse jaotusest ja protseduurireeglitest juhtumite korral, kui vandeadvokaadist saneerimisnõustaja või usaldusisik või pankrotihaldur on midagi rikkunud, on paraku keskmisel inimesel mõistlikult võimatu aru saada.

avaliku ülesande täitja (avaliku võimu kandja) erinevat rikkumist (*vaata kaebuse esitaja 15.01.2024 esitatud kaebuse põhjendused - I osa „Kaebuse esitaja pöördumine Eesti Advokatuuri poole“*).

13. Maksejõuetuse teenistus leiab, et Eesti Advokatuur kui haldusorgan rikkus maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjate ja avaliku võimu kandjate (*st vandeadvokaadist saneerimisnõustajate, pankrotihaldurite, usaldusisikute, sundlikvideerijate, võlanõustajate*) üle järelevalvet teostava haldusjärelevalveorganina Terje Eipre asja lahendamisel oluliselt menetlusreegleid, mille tulemusena ei saanud Eesti Advokatuuri lõpptulem (mis vormistati Eesti Advokatuuri aukohtu otsusena, mitte näiteks Eesti Advokatuuri juhatuse otsusena) olla õiguspärane ja kehtiv. (*Vaata Eesti Advokatuuri menetlusreeglite rikkumise kohta kaebuse esitaja kohtule kirjutatud kaebuse III osa.*)
14. 21. detsembril 2023.a edastas Eesti Advokatuur Maksejõuetuse teenistusele 02. novembril 2023.a läbi vaadatud ja 20. detsembril 2023.a. digiallkirjastatud otsuse asjas nr 2-15/650, millega lõpetati aukohtumenetlus Terje Eipre tegevuse suhtes seoses advokaadi tegevuses distsiplinaarsüüteo tunnuste puudumisega, olenemata sellest, et teine haldusjärelevalve teostaja st Maksejõuetuse teenistus oli eelmenetluse raames tuvastanud ligi 20 Terje Eipre rikkumist.
15. Maksejõuetuse teenistuse rikkumiste teatis (taotlus) Eesti Advokatuuri suunal ei olnud seotud Terje Eipre kui vandeadvokaadist õigusnõustaja eraõiguslikus suhtes klientidele kvaliteetse õigusteenuse osutamisega, vaid maksejõuetusvaldkonnas avaliku ülesande täitjana, sh Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja kutsekogu kui haldusjärelevalve organi juhatuse esimehe (haldusorgani liikme) tegevuses tuvastatud rikkumistega. Avaliku ülesande täitja ja avaliku võimu kandja rollist lähtuvalt ei ole Eesti Advokatuuri mistahes halduse sisene organ siiani Terje Eipre asja menetlenud ning teenistusele teadaolevalt puudub Eesti Advokatuuril siiani vastav pädev haldusorgan ja kehtiv kord (protseduur).
16. Veelgi enam – teisisõnu tähendab punktis 15 laiendatult seda, et kõigil inimestel, võlausaldajatel, võlgnikel, mistahes asutustel, kellel on etteheiteid mistahes vandeadvokaatidest pankrotihaldurite, saneerimisnõustajate, likvideerijate ja usaldusisikute tegevuse suhtes maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitmisel, puudub oma subjektiivsete õiguste ja huvide kaitseks võimalus.
17. Ajendatuna eelnevast esitas Maksejõuetuse teenistus 15.01.2024.a Tallinna Halduskohtule tulenevalt AdvS § 4 lõikest 5 kaebuse tuvastamiseks antud haldusakti tühisust ja Eesti Advokatuuri poolset menetlusreeglite rikkumist Terje Eipre haldusjärelevalveasja näitel.
18. Tallinna Halduskohus tagastas 15.02.2024.a kohtumäärusega kaebuse.
19. Maksejõuetuse teenistus esitas Tallinna Ringkonnakohtule määruskaebuse, mille Tallinna Ringkonnakohus võttis 22.05.2024.a menetlusse ja koheselt samal päeval jättis teenistuse määruskaebuse rahuldamata.
20. Maksejõuetuse teenistus on seadusega loodud ja seadusest tulenevalt erapooletu, sõltumatu, eraldiseisva pädevuse ja eraldiseisva eelarvega haldusorgan, mis ei allu ei Konkurentsiametile ega ministriumitele. Teenistuse juhataja nimetab ametisse Justiitsminister Riigikogu majanduskomisjoni ettepanekul ning ministril ei õigust sekkuda teenistuse töösse. Tegemist on Soome eeskujul maksejõuetusombudsmaniliku hübriidse uue maksejõuetusinstituudiga (teisisõnu kohati võrreldav õiguskantsleriga) Eesti õigussüsteemis.

II osa – Maksejõuetuse teenistuse määruskaebuse põhjendused ja seisukohad

1. Tallinna Ringkonnakohtu arvates ei ole määruskaebuse rahuldamiseks ja Tallinna halduskohtu 15.02.2024 määruse tühistamiseks alust. Tallinna Ringkonnakohus nõustub Tallinna Halduskohtu määruses toodud põhjendustega ega pea vajalikuks neid kõiki korrata. Tallinna Ringkonnakohus nõustus halduskohtu selgitustega tuginedes varasemale kohtupraktikale, et advokatuuri aukohtu otsuse peale esitatud kaebuse sisuline läbivaatamine halduskohtus eeldab, et vaidlustatud haldusakt või toiming saab rikkuda kaebaja subjektiivseid õigusi või piirata tema vabadusi (HKMS § 44 lg 1). Määruskaebuse esitaja leiab, et Tallinna Ringkonnakohtu argumentatsiooni sidumine automaatselt varasema kohtupraktikaga süvenemata teemasse ning selle kitsendamine üksnes advokatuuri aukohtumenetlusega eraõiguslikus suhtes, on asjakohatu ja väär käsitlus.

Määruskaebuse esitaja mõistab, et isikul ei ole kaebeõigust advokatuuri aukohtu otsuse vaidlustamiseks halduskohtus, juhul kui vaidlustatakse vandeadvokaadi ja temaga õigusteenuse lepingu sõlminud kliendi vahel õigusteenuse osutamisest tingitud rikkumiste sisulisi küsimusi. Antud juhul ei ole sellise faktilise olustikuga paraku tegemist. Tegemist on fundamentaalse maksejõuetusõiguse ja haldusõiguse vahelise küsimusega, kas ja kuidas **vandeadvokaadist avaliku ülesande täitjat kui tegutsevat haldusorganit maksejõuetusvaldkonnas saab üldse vastutusele võtta ja kellel on pädevus äärmisel juhul tegutsemisõigus avaliku ülesande täitjana maksejõuetusvaldkonnas ära võtta, kui asjaolud kogumis sellele viitavad.** Rikkumised tulid ilmsiks järelevalve tegemise käigus (sh mitmes menetluses, kogumina). Teenistus ei ole Terje Eiprelt õigusteenust tellinud ning ei ole esitanud Terje Eipre suhtes rikkumiste teadet eraõiguslikus suhtes õigusteenuste osutamise kvaliteedi pinnalt.

Määruskaebuse esitaja on kohtule selgitanud, et **kaebuse esitamise ajendiks on Eesti Advokatuuri puuduv /puudulik haldusjärelevalve protseduur vandeadvokaatide poolt Eestis läbiviidavates mistahes maksejõuetusmenetluste liikides st et antud asjas kuuluvad kohaldamisele VVS § 75¹, HMS, AdvS § 4, AdvS § 46, SanS § 19² ja Eesti Advokatuuri kui haldusorgani teadaolevalt puuduv menetluskord või olemasoleva menetluskorra oluline rikkumine, mis tipnes väära lõpplahendiga.**

Veelgi enam, teenistuse arvates on võimalik, et PankrS § 58 lg 5, mis delegerib avaliku ülesande täitja tegutsemisõiguse äravõtmise teise avalik-õigusliku juriidilise isiku st Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja **põhikirja**, ei ole EV Põhiseadusega ja HMS § 3 lõikega 1 kooskõlas ja vastavuses. **Määruskaebuse esitaja hinnangul peavad maksejõuetusvaldkonnas haldusülesannete täitjate tegutsemiseks vajaliku õiguse (pädevuse) andmise alused, tegutsemisõiguse (pädevuse) peatamise alused ja tegutsemisõiguse (pädevuse) äravõtmise alused ning protseduur olema kehtestatud seadusega.**

2. Kohus on omaalgatuslikult automaatselt varasemale kohtupraktikale tuginedes vääralt eeldanud, et määruskaebuse esitaja kaebus baseerus AdvS §-le 16 ja 18. Nendele sätetele ei ole määruskaebuse esitaja kaebuses kordagi viidanud. **Pigem vastupidi rõhunud advokatuuri kui antud asjas haldusorgani mistahes toimunud menetluse menetlusreeglite rikkumisele.** Teenistus on kohtule esitatud kaebust täiendanud ja selgitanud, et igal huvitatud isikul, sh teenistusel kui võlausaldajate huvide esindajal on tulenevalt advokatuuriseaduse § 4 (Advokatuuri tegevuse õiguspärasuse tagamine) lõikest 5 õigus esitada advokatuuri organi õigusakti või toimingu peale kaebus halduskohtule. Seda määruskaebuse esitaja ka tegi tagamaks haldusjärelevalve õiguspärasust vandeadvokaatidest avaliku võimu kandjate (haldusorganite) kohtuväliselt tehtavate haldustoimingute tegemisel maksejõuetusmenetlustes. Seega on määruskaebuse esitajal kaebeõigus olemas.

Maksejõuetuse teenistus lisab, et juhul, kui Riigikohus igakülgse tõlgendamise tulemusena leiab, et Maksejõuetuse teenistuse loomisega 01.01.2022 läks Justiitsministeeriumilt maksejõuetusvaldkonnas haldusjärelevalve ülesannete üleandmisega seondult seadusandja tegeliku tahte kohaselt üle ka HKMS § 256 lg 1 sätestatud protestiõigus²² Eesti Advokatuuri kui maksejõuetusvaldkonna haldusorgani õiguspärasuse tagamise osas, siis määruskaebuse esitaja esitatud kaebust võib kohus omaalgatuslikult käsitleda protestina ning kaebeõigus on ka sel juhul määruskaebuse esitajal olemas.

3. Määruskaebuse esitajal kui maksejõuetusvaldkonna ombudsmanil ja kõigi võlausaldajate subjektiivsete õiguste kaitsjal (esindajal) on ka oluline huvi olemas. Muuhulgas baseerub see HKMS § 2 lg 1, mille kohaselt halduskohtumenetluse ülesanne on eelkõige isikute õiguste kaitse õigusvastase tegevuse eest täidesaatva võimu teostamisel. Mistahes maksejõuetusmenetluse liigi menetlemisel peab maakohtu poolt määratud menetleja ehk **vandeadvokaadist saneerimisnõustaja, usaldusisik, pankrotihaldur ja sundlikvideerija kaitsma muuhulgas võlausaldajate huvisid. Eesti Advokatuur peab kehtiva õiguse kohaselt teostama haldusjärelevalvet.** Maksejõuetuse teenistuse seadusest tulenev ülesanne on VVS § 75¹ ja PankrS § 70 lg 2 järgi kontrollida menetlejate ehk advokaadist pankrotihaldurite seaduspärasest käitumist ja kulude otstarbekust. Rikkumistest tuleb teavitada teist haldusjärelevalveorganit, kellel on pädevus otsustada ka vastutusele võtmine. Kaitstes varatutes avaliku uurimisena läbiviidavates pankrotimenetlustes kõigi võlausaldajate subjektiivseid huve, ei saa teenistuse kui huvi omava isiku arvates vandeadvokaatidest avaliku võimu kandjate rikkumiste tuvastamise kogutulem Eesti ühiskonna ja ettevõtluskeskkonna jaoks olla fakt, et vandeadvokaadi rikkumisi saa menetleda ja vajadusel vastutusele võtta, sest Eesti Advokatuuri juhatus kui haldusorgan (antud juhul isegi täidesaatva võimu rollis) on otsustanud vandeadvokaatidest avaliku võimu kandjate üle haldusjärelevalve kui talle seadusega (AdvS § 46 lg 3) pandud ülesannet üldse mitte täita.

Juhul, kui teenistus tuvastab 2024.a esimesel poolaastal näiteks kümne vandeadvokaadist pankrotihalduri ja saneerimisnõustaja tegevuses väga palju olulisi rikkumisi mitmetes menetlustes, siis Eesti Advokatuuri (vääralt menetletud aukohtumenetluse) ja Tallinna Halduskohtu ja Tallinna Ringkonnakohtu senise loogika kohaselt maksejõuetusvaldkonnas tegutsevad vandeadvokaadist avaliku võimu kandjad võivad riigi nimel haldusülesandeid karistamatult edasi täita luues menetlusosalistele uut õigust, sest Eesti Advokatuur kui haldusjärelevalveorgan ei täida talle seadusega pandud ülesannet. Mistahes isikute (võlgnikud, võlausaldajad, töötajad, pankrotitoimikonna liikmed, jne) subjektiivsed õigused saavad rikutud ja mitte keegi mitte kuhugi pöörduda ei saa, sest tulemus nagu Terje Eipre kaasus ilmekalt näitab, on alati vandeadvokaadi kasuks.

Maksejõuetuse teenistus mõõnab, et tegemist ei ole reeglina hea halduse tava kohase käitumisega vaidlustades teise haldusorgani siseorgani haldusakti, aga **hea halduse tava kohane käitumine ei ole ka demokraatlikus ja õigusriigis see, kui mistahes isikute õiguste kaitse võimalusi piiratakse (antud juhul võlausaldajatel ja võlgnikel puudub võimalus maksejõuetusvaldkonnas vandeadvokaadist avaliku võimu kandja/ avaliku ülesande täitja tegevuse või tegevusetuse peale kaevata) ning Eesti Advokatuur teatab, et nad haldusjärelevalveülesannet ei täida.** See omakorda on tekitanud Eestis olukorra, et vandeadvokaadist avaliku võimu kandja üle ei saa mitte keegi haldusjärelevalvet tulemuslikult teha. Maksejõuetuse teenistus eeldab, et Tallinna Halduskohus ja Tallinna Ringkonnakohus Terje Eipre kaasuse näitel ei eelda, et teenistus peaks hakkama igakordsel juhtumil pöörduma prokuratuuri poole KarS § 279 alusel, mis käsitleb teise haldusorgani poolt esimese haldusorgani järelevalve teostamise takistamist.

---

²² Pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse seletuskirja § 70 selgituste tulemusena võib ka sellisele järeldusele jõuda. Vt: <https://www.riigiteataja.ee/akt/104012021004>

4. Tallinna Ringkonnakohus nõustub Tallinna Halduskohtu määruses toodud põhjendustega, millest tulenevalt tuleks määruskaebuse esitaja kaebus tagastada kaebeõiguse puudumise tõttu. Samas on Tallinna Ringkonnakohus võtnud määruskaebuse esitaja määruskaebuse menetlusse, mis tähendab, et määruskaebuse esitaja kaebeõiguse olemasolu on kohus ise oma otsusega tunnistanud. Halduskohus ei tuvastanud kaebuse esitaja kaebuses puudusi ega lasknud kõrvaldada mistahes puudusi.

Määruskaebuse esitaja on varem kohtule selgitanud enda mõneti dualistlikku hübriidset olemust st olles ühelt poolt maksejõuetusvaldkonna ombudsman ja teiselt poolt kõigi varatute juriidilisest isikust pankrotivõlgnike kaudu kahju kannatanud võlausaldajate subjektiivsete õiguste esindaja (ja kõigi menetlusosaliste tasakaalustatud huvide tagaja).

5. Tallinna Ringkonnakohus on nõustunud Tallinna Halduskohtuga, et ka muus osas tuleb määruskaebuse esitaja kaebus tagastada halduskohtu pädevuse puudumise tõttu ning viitab seejuures PankrS § 4 lg 1, mille kohaselt pankrotiasja menetlemine kuulub maakohu pädevusse ja PankrS § 84. Määruskaebuse esitaja leiab, et halduskohus ei ole mõistnud Eestis eksisteerivate maksejõuetusmenetluste liikide paljusust. Pankrotimenetlus on vaid üks liik. Käsitlus viidates üksnes pankrotiseadusele on antud vaidlusküsimuses liiga kitsas, sest see käsitleb üksnes ühte maksejõuetusmenetluse liiki, sh antud haldusasjas ka mitteasjakohast (etteheited tekkisid ennekõike saneerimisnõustajana tegutsemisest).

Mistahes maksejõuetusasja, sh pankrotiasja kohtulik menetlemine on maakohu pädevuses, aga **kõigi maksejõuetusasjade kohtuväline menetlemine** sh küsimus sellest kes on pädev haldusorgan menetlema ja millisel õiguslikul alusel (ehk *kõigi võlanõustajate, usaldusisikute, pankrotihaldurite, saneerimisnõustajate ja sundlikvideerijate kui avaliku võimu kandjate/avalike ülesannete täitjate tegevus või tegevusetus*) on vähemalt alates 2010 aastast KTS seletuskirjas märgitud ametiteooriast lähtuvalt haldusmenetlus (kõik võlanõustajad, usaldusisikud, pankrotihaldurid, saneerimisnõustajad ja sundlikvideerijad teevad kohtuvälises menetluses haldustoimingud ja annavad näiteks võlgnikele korraldusi (haldusakte)). Lisaks käsitleb PankrS § 4 lg 1 ühte st parasjagu läbiviidavat (mitte juba lõppenud/lõpetatud) menetlust, samuti teeb seda PankrS § 84 ning halduskohtu viide 11.01.2017 aasta Riigikohtu tsiviilkolleegiumi määrusele nr 3-2-1-141-16 on määruskaebuse esitaja hinnangul asjakohatu vähemalt alates 2022. aastast, mil Maksejõuetuse teenistus loodi ning seadusandja poolt kõiki erinevaid maksejõuetusmenetluste liike hõlmava haldusjärelvalve sätteid täpsustati (01.07.2022) valdkonna eriseadustes (KTS, AdvS, PankrS, FIMS jne). Teenistuse esitatud rikkumiste teade (taotlus, kaebus) hõlmas enamuses etteheiteid Terje Eiprele saneerimisnõustajana tegutsemisel, millele halduskohus oma 22.05.2024 määruses pole üldse tähelepanu pööranud ja selle pinnalt oma kohtumäärust põhistanud.

6. Tallinna Ringkonnakohus on järeldanud, et pankrotihaldurile trahvi määramise või tema tegutsemisõiguse piiramise pädevus on pankrotiasja menetleval kohtul, s.t maakohul. Määruskaebuse esitaja vaidleb sellele vastu. Teenistuse hinnangul ei ole maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjatele (st kas võlanõustaja, saneerimisnõustaja, usaldusisik, pankrotihaldur, sundlikvideerija) trahvi määramine ja neilt tegutsemisõiguse (pädevuse) äravõtmine (mitte konkreetsest menetlusest vabastamine, mis on eraldi maakohu toiming) üheselt selge õiguslik küsimus ning tuleb käesoleva kohtumenetluse raames muuhulgas üheselt selgeks teha.

Vandeadvokaadist avaliku võimu kandja ei osuta õigusteenust, vaid lahendab menetluse kaudu ühiskonnas probleemi – maksejõuetust tagades kõigi menetlusosaliste õiguste ja huvide tasakaalustatud kaitse. Haldusorganina peab vandeadvokaadist pankrotihaldur, saneerimisnõustaja, usaldusisik, võlanõustaja, sundlikvideerija näiteks HMS-s tulenevalt tasuta andma menetlusosalistele selgitusi, enda menetlustoiminguid selgitama ja

menetluse efektiivselt läbi viima. Maakohtu poolt ühest menetlusest pankrotihalduri, saneerimisnõustaja, usaldusisiku, sundlikvideerija vabastamine ja kogu selle avaliku võimu kandja /avaliku ülesannete täitja tegutsemisõiguse (pädevuse) peatamine ja/või äravõtmine ei ole samastavad õigusmõisted ja haldustoimingud.

Esiteks tuleb teenistuse hinnangul teha vahet, millise avaliku ülesande täitjaga ehk haldusorganiga on tegemist (*st kas võlanõustaja, saneerimisnõustaja, usaldusisik, pankrotihaldur, sundlikvideerija*), millises rollis avaliku ülesande täitja rikkumiste tegemisel täpselt on, mis kontekstis ja millisel õiguslikul alusel see avaliku ülesande täitja parasjagu iseseisvalt haldusorganina kohtuväliselt haldustoiminguid teeb ning millise maksejõuetusmenetluse liigi millises menetlusetapis võimalikud rikkumised esinevad/esinesid.

Näiteks pankrotimenetluse raugemise järgselt eeldusel, et ka Maksejõuetuse teenistus avaliku uurimist ei algata ja menetlust ei rahasta ning pankrotimenetlus lõpeb, peab sellest menetlusetapist alates sundlikvideerija rollis olev (ajutine) pankrotihaldur kustutama juriidilise isiku registrist kahe kuu jooksul. Tegemist ei ole enam poolelioleva/käimasoleva pankrotiasjaga maakohtus, sest maakohus lõpetas menetluse, määras haldurile tasu ja muutis halduri rolli sundlikvideerijaks. Sundlikvideerija peab täitma äriseadustikus sätestatud uusi avalikke ülesandeid (nt likvideerimisaruande koostamine, dokumentide arhiveerimine, töötajate abistamine, kustutamiskande avalduse Äriregistrile esitamine jne) ning pankrotiasja menetlenud maakohtul pole enam ei pankrotiseadusest ega mujalt õigusaktist tulenevat järelevalvepädevust äriseadustiku alusel tegutsevat sundlikvideerijat trahvida näiteks menetlusega viivitamise eest, võlgniku varade omastamise eest vms. Samas haldusjärelevalves saab tuvastada, kas sundlikvideerijana tegutsev avaliku ülesande täitja ehk varasem pankrotihaldur (kes on üks ja see sama inimene) omastas näiteks sundlikvideerimise käigus raugetatud juriidilise isiku vara, tegi võlgniku lähikondsetega menetlusväliselt keelatud teingu vms. Konkreetset pankrotiasja varem menetlenud pankrotikohtunikul see pädevus puudub alates enda tehtud pankrotimenetluse raugemise määruse jõustumist.

Konkreetset saneerimismenetlust menetlev või menetlenud maksejõuetusele spetsialiseerunud maakohtunik ei saa kontrollida järelevalve korras, kas kõik Eesti Vabariigis tegutsevad saneerimisnõustajad on teinud saneerimisel olevate ettevõtjate (võlgnike) üle korrektselt laiapõhjalist järelevalvet näiteks ettevõtjate (võlgnike) majandusaasta aruannete tähtaegse esitamise kohta äriregistrile. Selleks on teised haldusjärelevalveorganid olenevalt sellest, kas saneerimisnõustaja on omakorda Advokatuuri liige või Koja liige. Konkreetset saneerimisasja menetlenud või menetleval maakohtunikul selline üldine üldistav järelevalvepädevus ja ettekirjutuste tegemise pädevus puudub.

Maakohus kontrollib ühte tema menetluses parasjagu olevat konkreetset maksejõuetusasja. Tema pädevus piirneb sellega. Teenistus tuvastas, et Terje Eipre rikkus eelnevalt menetlemisel saneerimisseadust ja saneerimisnõustaja head kutse tava. Terje Eipre on allkirjastanud Stemwood OÜ menetluses koostatud saneerimiskava st kontrollinud Stemwood OÜ majandustegevuse üle kinnitades selle osäühingu saneerimiskõlblikkust. Maksejõuetuse teenistuse hinnangul ei olnud Stemwood OÜ kui tegelikult varatu ja püsivalt maksejõuetu äriühing saneerimiskõlblik ettevõtja ning Terje Eipre kui väidetavalt erapooletu sõltumatu ekspert (samas ka aastatepikkune õigusnõustaja eraõiguslikus suhtes) teadis seda, kui ta oma eksperthinnangu saneerimismenetluses riigi poolt usaldatud võlgniku järelevalvajana andis. Terje Eipre aitas Stemwood OÜ-l luua maakohtule ja võlausaldajatele ettevõtjast (võlgnikust st Stemwood OÜ-st) ja tema majandustegevusest väära ettekujutuse, mille tulemusena algatas maakohus saneerimismenetluse, kuigi poleks tohtinud. Maakohus oli saneerimismenetluse lõpetanud ja Terje Eiprele tasu määranud, kui rikkumised tuvastati. Seega – kes võtab avaliku ülesande täitja Terje Eipre vastutusele? Maakohtunik võib olla ammu otsustanud kohtuniku ametist loobuda või olla läinud pensionile või ei menetle vastavalt kohtu tööplaanile järgmisest aastast enam ühtegi maksejõuetusasja. Kes, millisel õiguslikul alusel, millise uuesti algatatud

kohtuliku mistahes järelevalvemenetluse raames maakohtus Terje Eiprele trahvi määraks või tegutsemisõiguse kaalutusõiguse alusel teatud tähtjaks ära võtaks? Terje Eipre sooritas rikkumised olles avaliku võimu kandja (avaliku ülesande täitja, haldusorgan). Maakohtu ja pankrotihalduri, saneerimisnõustaja ja usaldusisiku vahel on reeglina kujunenud aastatepikkune usaldussuhe. Maakohus, kes kinnitab konkreetseesse menetlusse usaldusisiku, saneerimisnõustaja ja pankrotihalduri ning vabastab nad konkreetse asja menetlusest, ei võta neilt haldusjärelevalve tulemusena kogutud rikkumiste korral avaliku ülesande täitjana tegutsemisõigust ära. See pädevus maakohtul taas puudub. Ebaloogiline on ka see, et vandeadvokaatidest avalike ülesannete täitjaid üldse vastutusele võtta ei saa avalike ülesannete täitmisel tehtud rikkumiste eest. Vandeadvokaat astub Koja liikmeks, võtab kohtult vastu saneerimisnõustajana paar menetlust, kus võlausaldajate hinnangul kuritarvitab oma avaliku võimu positsiooni, lõpetab menetlused ja astub Kojast välja (ise lõpetab avalike ülesannete täitmise mõneks ajaks). Ebaloogiline on, et sellistel juhtudel puudub mistahes järelevalve tegemise võimalus mistahes järelevalveorganil. Lisaks näitab teenistuse seni tuvastatud halduspraktika Terje Eipre kahe rikkumiste kaasuse pinnalt, et iseenda ja oma usaldusaluse üle järelevalve täieulatuslik ja objektiivne teostamine on Eestis siiani pigem erandlik.

6. Maksejõuetuse teenistus leiab, et Tallinna Ringkonnakohus ja Tallinna Halduskohus on ekslikult leidnud, et mistahes maksejõuetusmenetlustes puudub halduskohtul mistahes pädevus.

Maakohus kui konkreetset maksejõuetusasja menetlev kohus, ei kontrolli menetluses toimuvat igapäevaselt. Maksejõuetusmenetlustes on kohtul seadustes sätestatud sekkumiskohad.

Pankrotihaldur kohtuvälises menetluses toimetab eraldi haldusorganina, näiteks on parasjagu töös kohtuvälises menetluses töös mitu haldustoimingut: ühes menetluses lahendab pankrotivõlgniku vara enampakkumise haldustoimingutega kaasnenud isikuandmete töötlemise teemat ja teises koostab pankrotivarast välistamise taotluse rahuldamise otsust (haldusakti) ja kolmandas piiriüleses maksejõuetusmenetluses suhtleb teise EL liikmesriigi maksejõuetushalduriga kuidas põhimaksejõuetus- ja teisest maksejõuetusmenetlust paremini koordineerida. Pole välistatud suure tööpinge tõttu juhtumid, kus näiteks raske õnnetuse tõttu on pankrotihaldur hoopis haiglas koomas ning keegi tema büroos töötavatest inimestest kasutab pankrotihalduri ID-kaarti, et pankrotihalduri haldustoiminguid edasi viia (internetipangas). Sellisel juhul näiteks võib huvitatud isik haldusakti (-toimingu) suhtes tuvastamiskaebus esitada ka halduskohtule.

Maksejõuetuse teenistus leiab, et Maksejõuetuse teenistuse loomisega liikus Eesti maksejõuetusõiguses paradigma veelgi enam haldusõiguse suunas (uurimisprintsip on maksejõuetusõiguses ja haldusõiguses juba alates 2004 aastast kehtinud), lisaks näiteks avalike uurimistena ja eriaudititena läbiviidav pankrotimenetlus on riiklik järelevalvemenetlus KorS-s toodud erimeetmetega ning lisaks on tekkinud haldusjärelevalvajate (täiendavate haldusorganite) paljus.

Haldusjärelevalve raames tekkida võivad vaidlusküsimused nagu näiteks milline haldusjärelevalveorgan teostab millise maksejõuetusvaldkonnas tegutseva avaliku ülesande teostaja (avaliku võimu teostaja) üle järelevalvet seoses avaliku ülesande täitja füüsilise asukoha (büroo) vastavuse, menetlustes kasutatavate abiliste (haldusorgani sisesuhe) ja esindajate pädevusega ja kompetentsusega, avalikkusele kättesaadavasse registrisse kantud eksliku või väära informatsiooniga, hea halduse tava nõuetest kinnipidamisega enampakkumiste korraldamisel, haldustoiminguteks peetava elektroonilise toimiku terviklikkuse ja seaduses nõutud toimiku turvanõuetega, avalike ülesannete täitjatele kehtivate toimingupiirangute, seotud isikutega keelatud tehingute ja kõigi maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjate lähikondsete isikuandmete kogumise ja töötlemisega seoses on teenistuse hinnangul muuhulgas halduskohtul teatud pädevus.

Seadusandja poolt loodud maksejõuetusmenetluse liikides (st võlanõustamises²³, saneerimismenetluses²⁴, võlgade ümberkujundamise menetluses²⁵, kohustustest vabastamise menetluses²⁶, pankrotimenetluses²⁷, pankrotimenetluse avaliku uurimisena või eriauditina läbiviimises²⁸) tuleb alates aastast 2022 ette erineva sisuga haldus- ja riiklikku järelevalvet ning haldusorganitena tegutsevate järelevalveorganite tegevuse suhtes saab õigustatud isik esitada seaduses toodud juhtudel vaide ja/või halduskaebuse. Seega on halduskohtul maksejõuetusmenetlustega kui olulise avaliku huviga menetluste suhtes tugev kokkupuude ning HMS-st ja HKMS-st tulenevalt pädevus.

7. Haldusotsuse võib teha ja eelneva menetluse läbi viia vaid **pädev haldusorgan**. See on äärmiselt oluline tuletis õigusriigi ja demokraatia põhimõttest. Avalikku võimu võivad teostada vaid selleks volitatud usaldusväärsed isikud. Eesti Advokatuuri kui haldusorgani puhul ei ole üheselt selge, kes teostab haldusorgani siseselt haldusjärelevalvet maksejõuetusvaldkonnas avalike ülesannete täitjate üle, kui nad on vandeadvokaadid ning millistest põhimõtetest lähtuvalt järelevalvet tehakse. **Lähtuda tuleb maksejõuetusvaldkonna seadustest ja maksejõuetusvaldkonnas kehtivast heast tavast, sh hea halduse tavast.** Teenistusele teadaolevalt lähtub advokatuur oma liikmetele kui eraõiguslikus suhtes õigusteenust osutavatele vandeadvokaatidele kehtestatud seadustest ja advokaadi heast tavast. See on aga vastupidine riigi poolt delegeeritud ülesannete täitmiseks nõutavaga: erapooletus, sõltumatus, kohtuniku tasemest lähtuvad kõrged kõlbelised isikuomadused, keelatud tehingute tegemise piirant, toimingupiirangud jms, mida hea halduse tava, riigiametnike eetika ja rahvusvaheliselt maksejõuetushalduritele kehtestatud hea ja tunnustatud käitumistava ette näeb. **Vastavalt AdvS § 46 lg 3 teostab järelevalvet Advokatuuri juhatus. Seega ei olnud ega ole Advokatuuri aukohus pädev organ Terje Eipre ega teiste maksejõuetusvaldkonnas avalikke ülesandeid täitvate isikute rikkumisasju lahendama ning Eesti Advokatuuri aukohtu otsus Terje Eipre asjas on tühine haldusakt.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Signe Viimsalu

Maksejõuetuse teenistuse juhataja

Volitatud esindaja

(volitust tõendav dokument on esitatud koos algse kaebusega ja asub kohtutoimikus)

---

²³ Vt sotsiaalhoolekande seaduse §§-d 44 ja 45, <https://www.riigiteataja.ee/akt/114122023003>

²⁴ Vt saneerimisseaduse § 1, <https://www.riigiteataja.ee/akt/101032023053>

²⁵ Vt füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse § 1, <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023029>

²⁶ Ibid.

²⁷ Vt pankrotiseaduse § 2 ja 3.

²⁸ Vt pankrotiseaduse § 192¹ ja § 192⁸ lg 3.